

ELS FRUITS D'UNA VIDA

COMADIRA, Narcís.

Usdefruit.

Editorial Empúries (El ventall de la poesia, 25).

Barcelona, 1995, 65 pàgines.

Poesia, pintura, teatre: són paraules i són imatges, imatges que parlen i paraules que es veuen. Tot és art, i si l'art és una forma sensible de crear bellesa i d'expressar la vida, l'autor d'*Usdefruit* gaudeix d'una sensibilitat compartida. Poques vegades es troba en una mateixa persona la capacitat de sentir i fer sentir amb un vers, una pinzellada, una combinació de mots o un joc de colors que facin sortir del seu interior el reflex d'una experiència.

Quan, la primavera de l'any passat, Narcís Comadira va treure a la llum el seu últim recull de poemes, *Usdefruit*, també exposava els seus darrers quadres a la sala Parés de Barcelona i es preparava l'estrena de la seva tercera obra teatral, *L'hora dels adéus*, al Teatre Romea. La publicació d'*Usdefruit* havia estat precedida dels llibres *En quarantena* (1990) i *Enigma* (1985), aquest darrer guardonat amb el premi Crítica Serra d'Or i el de Literatura Catalana de la Generalitat. Abans hi va haver els versos recollits en altres deu poemaris. Ara, trenta anys després que en el primer d'aquests llibres, *La febre freda* (inclòs dins el volum *5 poetes de Girona*), Comadira ens oferís els primers fruits de la seva poètica, en coneix molt millor els racons i els secrets, perquè «Al cap dels anys» pot acostar-se a ella i confessar-li que

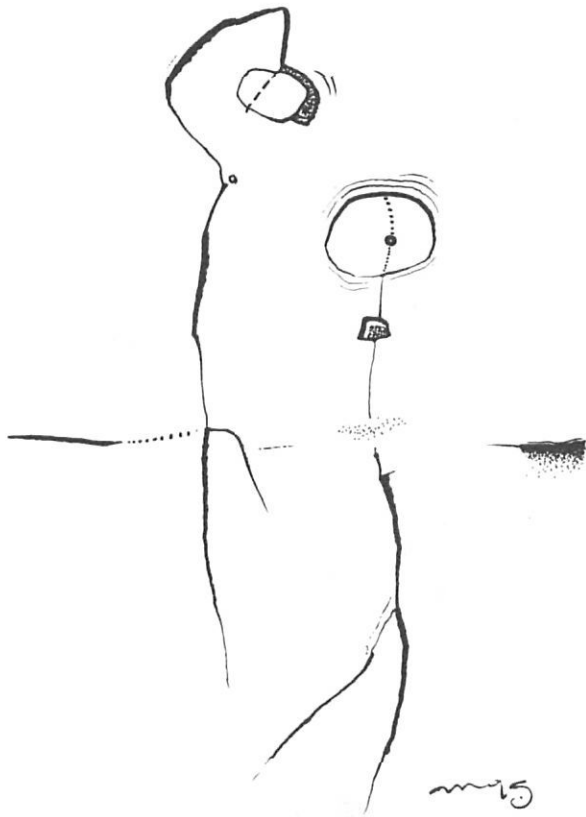
Amb immortal esplendor
viuen en tu les coses, poesia.
Te m'has fet transparent
i et miro travessant-te.

Usdefruit no és un llibre extens (s'hi apleguen tan sols trenta-quatre composicions, algunes de les quals ja havien estat publicades anteriorment), però tampoc no és una obra tancada i, en aquest sentit, el seu títol ja és prou significatiu: molts són els fruits que brinda el món i tanmateix res no ens pertany, tan sols en tenim el privilegi de l'usdefruit. I són aquestes relacions de l'home amb la vida, les situacions que es creen, les emocions que es desperten, els interrogants que s'obren... el que queda reflectit en aquests versos; però de vivències noves en neixen cada dia, i és en aquest sentit que el poemari podria anar creixent amb la incorporació del fruit de cada nova experiència. Al mateix temps, l'usdefruit és una manera d'entendre la vida (la nostra vida particular i la Vida en sentit abstracte) i això es tradueix en uns

compromisos concrets amb tot allò que ens envolta, que tard o d'hora deixarem enrere i que trobaran els que vindran a seguir els camins oberts o a esborrar les nostres passes; potser de la nostra existència en quedarà un record a la memòria del Temps, perquè busquem la certesa

que no som sols ni absurds,
que ens movem en aigües de sentit,
vides afins,
vides dispars unides
en un breu clapoteig
dins la mirada líquida
de Déu.





És el nostre destí i cap a aquest destí es mou inexorablement la vida, una vida que dorm als minerals, es desperta a les plantes, comença a caminar en els animals, i se n'adona de tot això en els homes. La idea d'acceptació de tot aquest cicle vital i el reconeixement de la força que el mou és present al poema «Les plantes»:

Moviment d'amor
el creixement de les plantes, la lenta
confiança de la llavor, l'obscur
destí de l'arrel, la fugaç
meravella de la flor, el fúlgid
esclat del fruit (...)

som com les plantes: ens cal esperar i convertir-nos en fruit,
per després madurar, caure i perdre'ns, desaparèixer...

tot perquè la llavor que congries
sigui llavor
d'altres tanyes, d'altres flors, d'altres fruits.
Sí, fes-te
tot tu tot tany, tot fulla, tot tu flor,
tot tu tot fruit, tot moviment d'amor,
per tal d'entendre. I canta.

En tota la natura la pèrdua és un element essencial de la creació: quan la rosa floreix, la poncella es perd; quan brota la planta, es perd la llavor; si el dia comença, es perd la nit; sempre les pèrdues suposen l'inici d'una nova creació. Passa el mateix en la nostra vida, per això potser la vida no és tan terrible com

sembla, encara que de vegades és difícil entendre què pot tenir de bo la mort d'una persona; aleshores ens envaeixen totes aquelles preguntes sobre la transcendència:

Allò que ha estat ¿té ara un sentit nou?
Atzar i voluntat ¿s'han tornat profecia?
(...)
deixo preguntes que no pots respondre.

I potser l'art és l'«Horitzó», l'únic recer on l'ànima pot trobar l'abric que la protegeixi de les inclemències de tot allò que ens sembla absurd, que no té cap sentit, que fins i tot no sap com expressar amb paraules que ja semblen buides:

tornades tan educadament imprecises
(...)
Us camino i m'aturo i m'ajec sobre vostre
i exànime m'adono que no tinc
ja cap més horitzó que aquesta vostra mar
gelatinosa indolent on bracejo

Ens trobem a les mans un poemari obert que tracta de bosquejar possibles sortides als passadissos de la vida. Perquè *Usdefruit* és com una cistella plena dels fruits d'Amaltea, de diferents gustos, colors, olors, de fruits que ja madurs s'esberlen i deixen veure el suc que s'amaga a dins: hi ha la natura (el color d'una posta de sol a «Lent», la violència del vent que porta els records a «Ponentada gran»), l'art (el so d'una melodia a «Música», la textura de les pinzellades d'un quadre a «Lente», la falsa harmonia dels mots en la literatura a «Horitzó»), les relacions personals (la desaparició d'una persona estimada a «A. M. R.», la promesa de dues vides que s'uneixen a «Un prec»), el sentit de l'existència (la nostra vida és com una illa perduda entre el mar i el cel a «L'illa», la bellesa pot ser-ne un refugi, la simbòlica sal que ens preservarà de la inevitable desaparició a «Lisboa»).

Saber pintar amb el llenguatge de la poesia i poder fer versos amb la veu de la pintura... El poemari de Narcís Comadira, per la varietat de propostes formals que conté, és com el dibuix virtuós d'un grapat de fruites. I és que ¿quantes vegades no hem sentit dir que una imatge val més que mil paraules? *Usdefruit* no només crea imatges a través de les paraules sinó que amb les seves reflexions fa sentir al pensament el sabor dels fruits que ens ofereix la vida: àcids, dolços, amargs,... fruits que són el reflex d'ombres i llums, de records i il·lusions, d'enyorances i cants de joia, desencisos i esperances. La forma en què ens arriba la poesia és part del sabor de tots aquests fruits, i una veu reflectida en el mirall d'uns versos ens recorda que, sigui com sigui, la vida és l'única cosa que tenim, amb les seves coses bones, amb les seves coses dolentes.

Lídia Ayats